

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás
Vyšlo: 16.3.2007
Číslo: Ročník 17 (2007), Číslo 1
Sekce: Naše téma
Název článku: Regály s knihami už nestačí
Autor: Božena Blažková
Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=798>

Regály s knihami už nestačí

Božena Blažková

Během své čtyřicetileté praxe v knihovnách jsem často přemýšlela, co vlastně dělá z knihovny dobrou a uživateli vyhledávanou knihovnu. Téma tohoto čísla k podobnému zamyšlení přímo vybízí. Jednotlivé články této rubriky ukazují různé úhly pohledu na knihovnickou práci.

Na setkání v Sedlicích připomněl ředitel Knihovny města Hradce Králové stručně historii knihoven. Při té příležitosti jsem si uvědomila, že je občas dobré dát knihovny do souvislosti se společenským klimatem doby. Stačí se podívat na uplynulá dvě století. Připomenout si výchovně vzdělávací charakter spolkových knihoven; pak třeba význam uzákonění povinnosti zřídit knihovnu ve všech obcích; nezapomenout na vyřazování „nežádoucích“ autorů v době války, ale i v letech padesátých či sedmdesátých; uvědomit si, co znamenala jednotná soustava knihoven či soutěž Budujeme vzornou lidovou knihovnu atd. Stejně jako se měnila a mění společnost, mění se i knihovny. Pryč jsou doby, kdy v obci kromě kostela byla škola, knihovna a hospoda se společenským sálem. V posledních letech zbývá někde kupodivu jen ta knihovna. V ní však už nejsou zamčené skříně plné knih, ale regály s volným výběrem literatury, ke kterým v posledních letech přibývají počítače a internet.

Stačí však moderní vybavení včetně vysokorychlostního internetu knihovně k tomu, aby byla dobrá a hlavně vyhledávaná? Moderní technologie přece postupně přestávají být vzácností, lidé se s nimi běžně setkávají na pracovištích, ve školách a stále častěji je mají i doma. Podle knihovního zákona z roku 2001 provozují knihovny veřejné knihovnické a informační služby a na to v dnešní době opravdu pouze regály s knihami nestačí. Kromě moderních technologií jsou v současnosti požadovány hlavně služby, u kterých se zejména cení jejich rychlost a kvalita. Jednou z podmínek úspěchu je poskytovat služby, které jinde nenabízejí. A naše služby jsou přece naprosto jedinečné.

Knihovnická profese nás vždy učila rychle se orientovat v informacích. Není to např. jedna z možných cest? Nabídka kvalifikované pomoci při orientaci v záplavě informací, rychlé a kvalitní vyhledání včetně praktického roztrídění informací. „Šetříme váš čas“ se do budoucna může stát knihovnickým sloganem. Větší knihovny, které mají k dispozici on-line katalog, volně přístupné databáze apod., mohou své služby nabízet pod heslem „Pracujeme pro vás, i u vás doma“. Zdá se vám to příliš bláznivé? Proč? Vždyť to jsou jen trochu jinak pojmenované služby, které knihovny dělají. Rozhodněte se sami, která z následujících nabídek vás osloví víc: „Pomůžeme vám orientovat se v záplavě informací. Vyhledáme v databázi. Vyhotovíme rešerši. Zpracujeme bibliografii“; nebo: „Šetříme váš čas. Pracujeme za vás. Vyhledáváme rychle a kvalitně.“ Pochopitelně, že nejde jen o slovíčkaření. Opravdu musíme šetřit čas, udělat kvalitní práci rychle a s úsměvem. Jinak budeme mít na trhu práce problémy.

Dále je možné se např. zamyslet nad tím, komu budeme své služby nabízet. Je asi zbytečné lákat někoho, kdo si umí poradit sám a trpí chronickým nedostatkem času. Co se spíše poohlédnout po lidech, kteří mají nějaký problém, a tudíž přivítají zájem. Nemusí to být zrovna lidé viditelně handicapovaní. Stačí např. zjistit, zda děti, které dojíždějí do školy, mají kde být do odjezdu autobusu, jestli student vysoké školy, který přijíždí jen na víkend, má šanci se do knihovny dostat (úprava půjčovny), zda by se maminky na mateřské dovolené nechtěly scházet v knihovně (nabídka prostoru knihovny včetně výběru literatury, která je drahá), zjistit si, jak by nám v knihovně mohli pomoci důchodci (pomoc při akcích, předčítání, klub) nebo třeba místní zahrádkáři (výstava

květin, ovoce či zeleniny doplněná vhodnou literaturou) a celá řada dalších. Každý knihovník si určitě doplní další sociální skupiny a nápady dle svých osobních zkušeností a zájmů. Je dobré si také uvědomit jedinečnost místa, ve kterém knihovna působí, a do své práce zařadit i sběr informací o nejbližším regionu. Pomohou nám zejména pamětníci a kroniky. Knihovna může pomoci oživit zájem o málo známého místního rodáka či polozapomenutou tradici. Podle místních podmínek může třeba i obohatit okolí pohádkovými bytostmi a vytvořit novou tradici.

Pro knihovnu je důležité místo působení i z hlediska její velikosti. Jiné možnosti a podmínky pro práci má knihovna s jedním pracovníkem a zcela jiný systém práce musí fungovat ve velkých knihovnách, kde je daleko složitější vzájemná komunikace, provázanost jednotlivých úseků činnosti a možnost celistvého působení na veřejnost.

Co napsat na závěr? Snad jen to, že dobrá knihovna neustále hledá příležitosti pro zlepšení svého působení, zaměřuje své služby přímo na jednotlivé cílové skupiny a umí se prosadit. Zná místní podmínky a potřeby a podle nich organizuje své aktivity, neustále vyhledává spolupracovníky – jednotlivce i organizace - a nezapomíná ani na možnosti spolupráce s ostatními knihovnami. Ale o tom až v příštím čísle.